

„Každý den je
Āšúrá, každé
místo je Karbalá“

Násilí v dějinách
a rituálech
šíitského islámu

Attila Kovács

Katedra srovnávací religionistiky
FiF UK v Bratislavě

Struktura přednášky

- Zdroje a symboly ší'itského islámu
- Muharramské rituály a násilí I. Irán
- Muharramské rituály a násilí II. Irák
- Mučednictví, násilí, politická ideologie a vizuální reprezentace I. Irán
- Mučednictví, násilí, politická ideologie a vizuální reprezentace II. Irák

Zdroje a symboly ší'itského islāmu

- Ší'ité = ší'at 'Alí (strana 'Alího), zastáncové dynastického principu Prorokové rodiny
- 'Alí ibn Abí Tálíb – Muḥammadův synovec a manžel jeho dcery Fátimy
- Muḥammad podle ší'itů vybral 'Alího za svého dědice a odevzdal mu esoterické učení

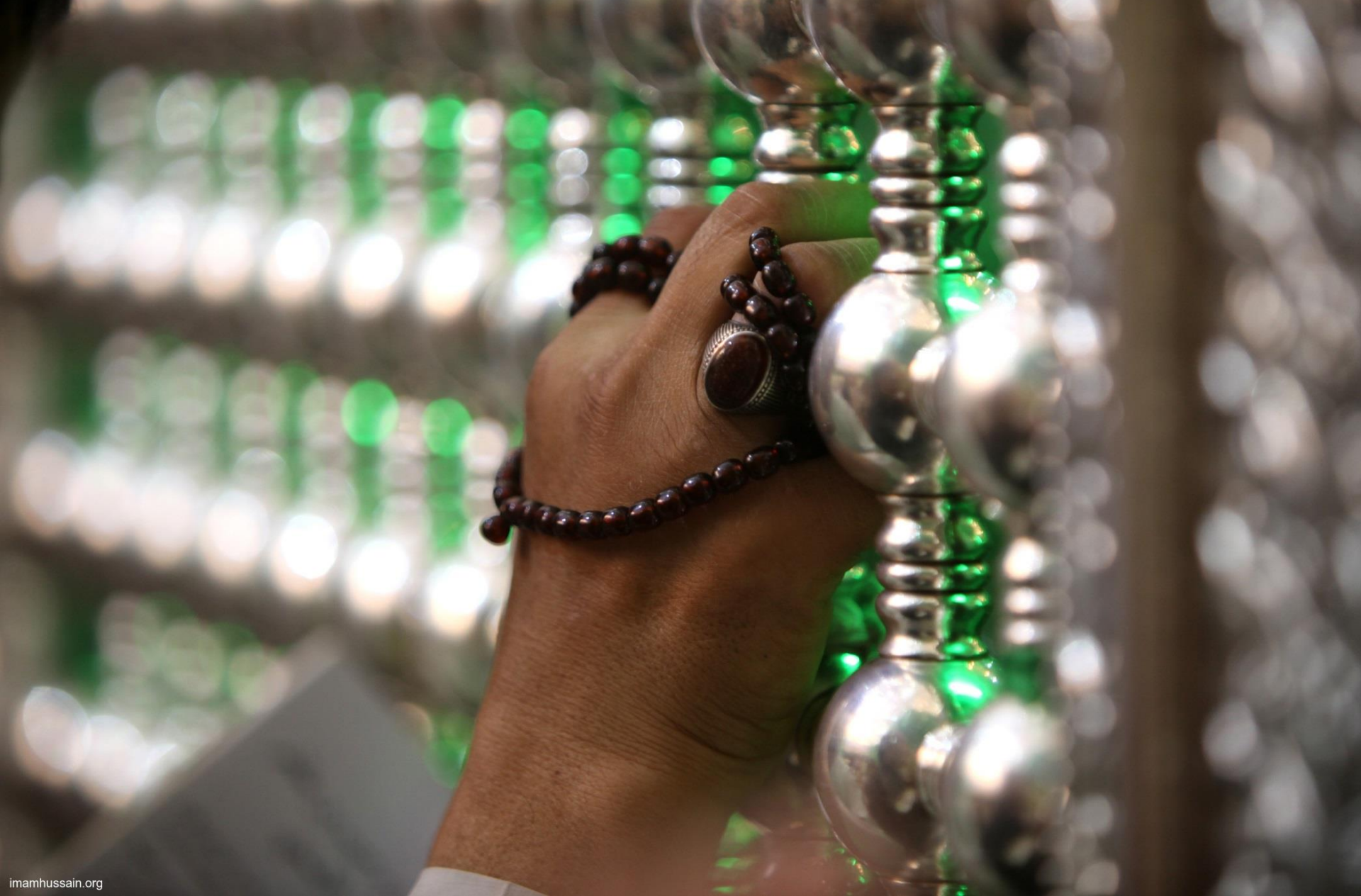

■ ĆAlīho hrobka – Nađžaf, Irāk – exteriēr

■ Ālīho hrobka – Najaf, Irāk – interiér

imamhussain.org

- *Tasbīh* a prsten: symboly zbožnosti u hrobky imāma ʿAlīho

imám Ālī

*Irán
20 stol.*

*prsten
s portrétem*

„já ^cAlí“

Irán
20 stol.

Prsten s
kaligrafickým
nápisem
„já ^cAlí “
(Ó ^cAlí)

*zátvěrka s arabským
nápisem a kaligrafickou
podobou Āliho
jména v horní
části*

*Āli ho meč
Dhū l-fiqār*

*Irán
21. stol.*

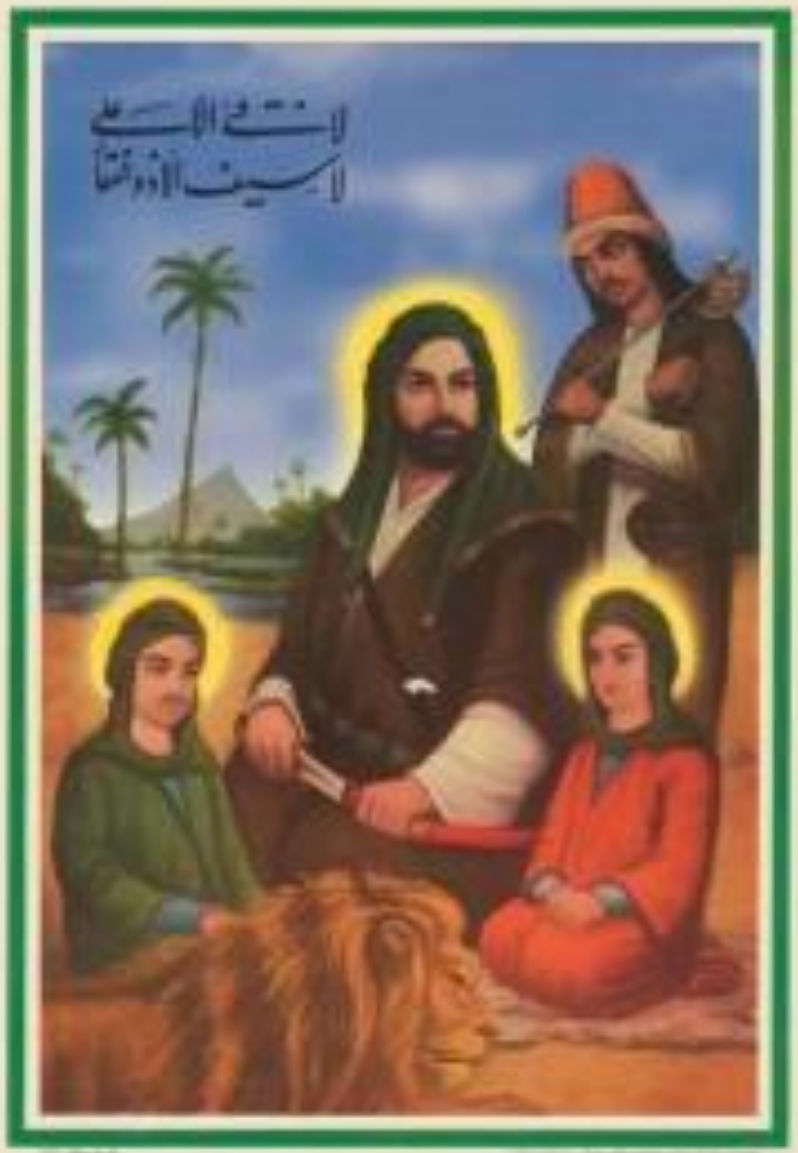

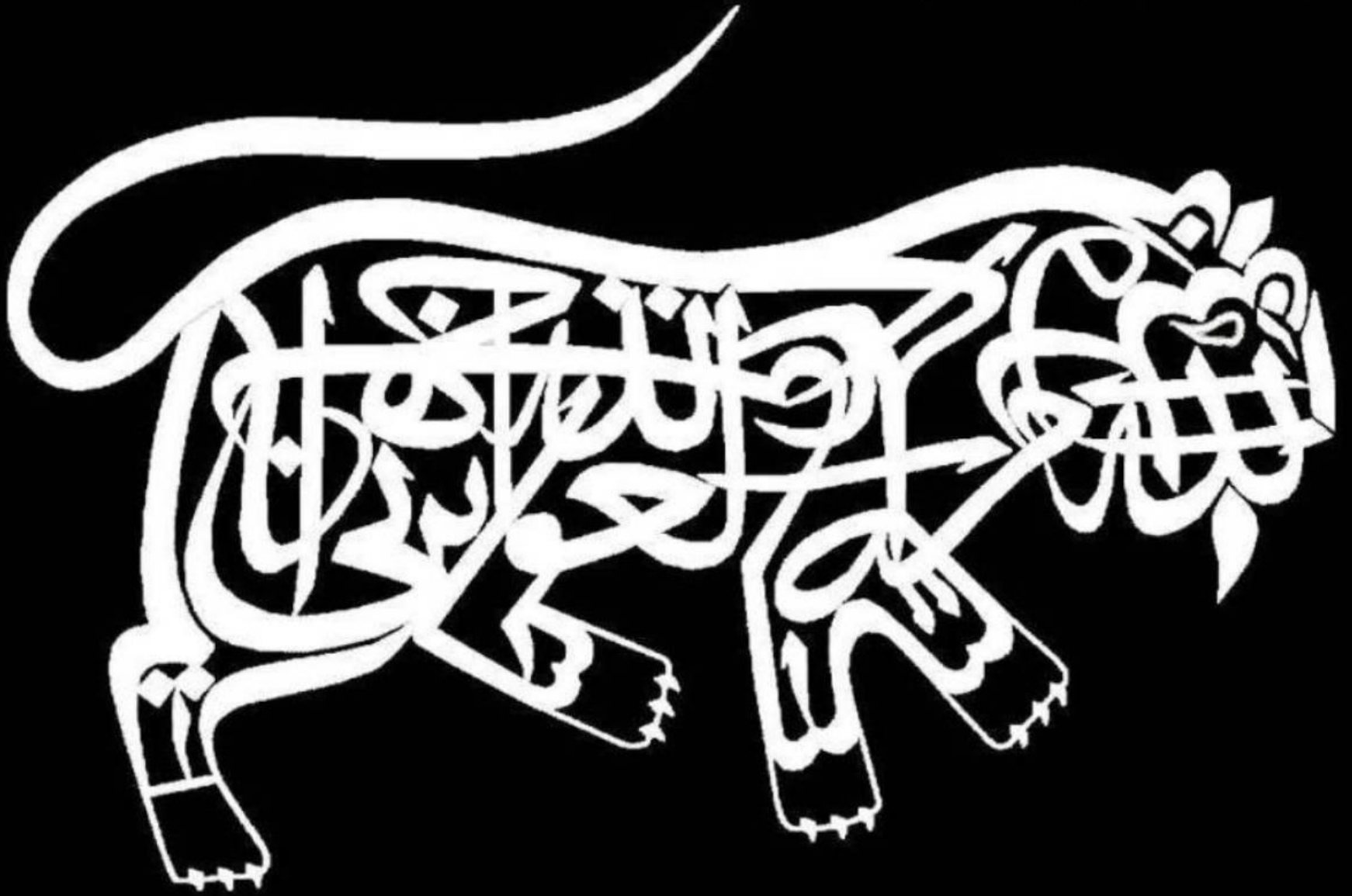
imám Ālī

Irán

2007

*kličenka
kompasem
na reverzní
straně*

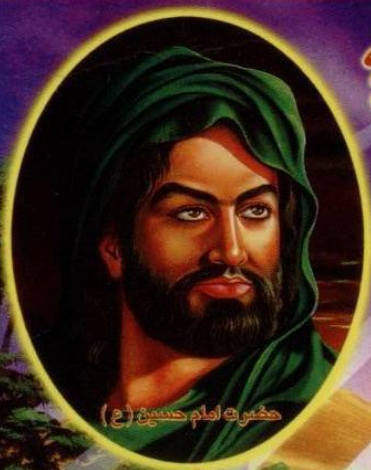

- *ʿAlī aṣaḍ Allāh* = Lev boží

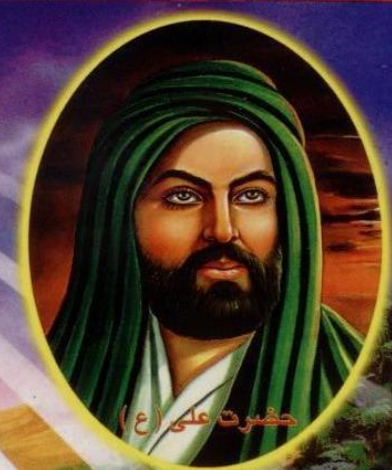

السلام علیکم یا اهل بیت النبوة

وَلَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ كُفْرًا كَمَا كُفِرْتُمْ بِهِ وَلَئِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

حضرت امام حسین (ع)

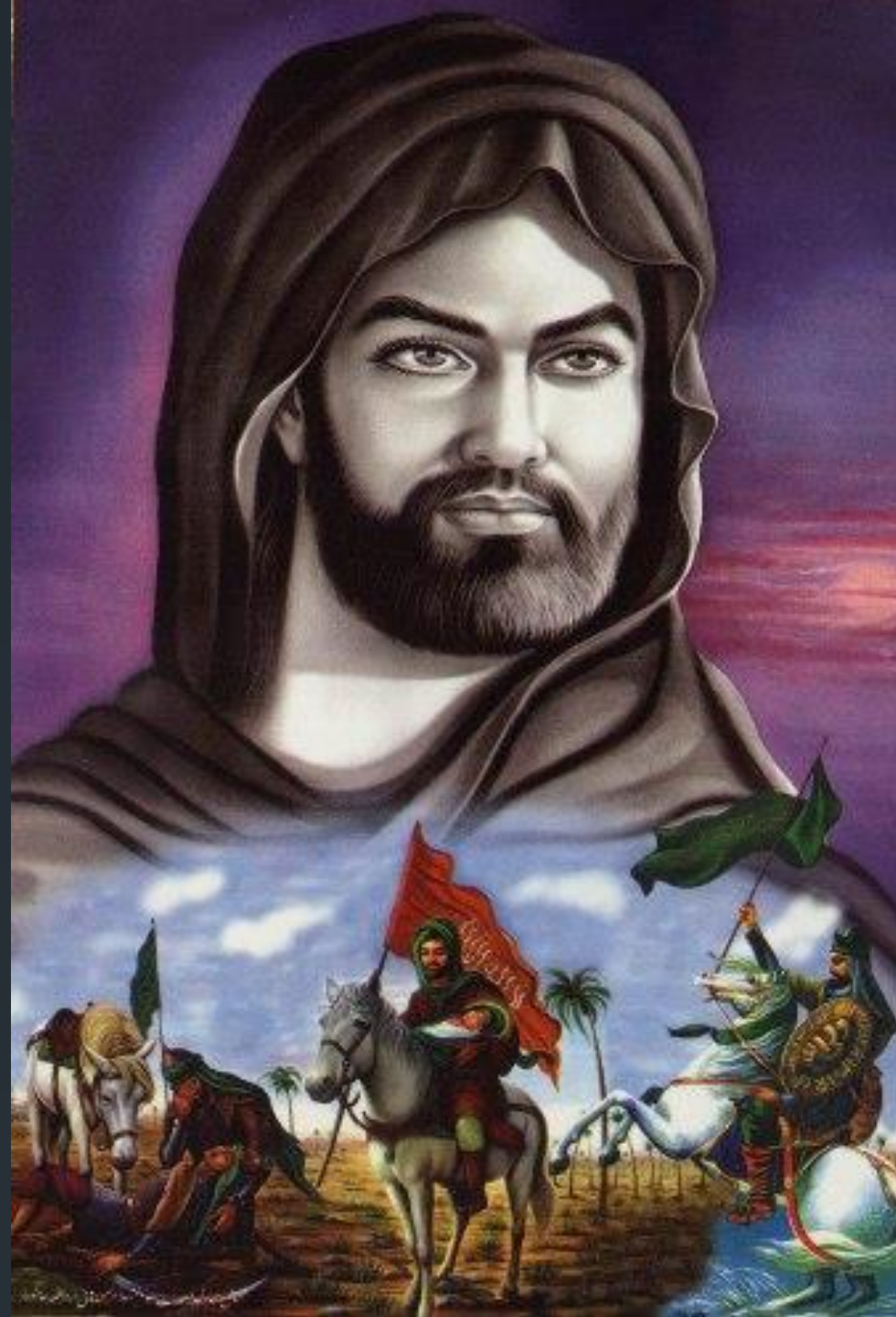

حضرت علی (ع)

Imámové — немысливѣ нѣб.-рол. тѣдсовѣ community

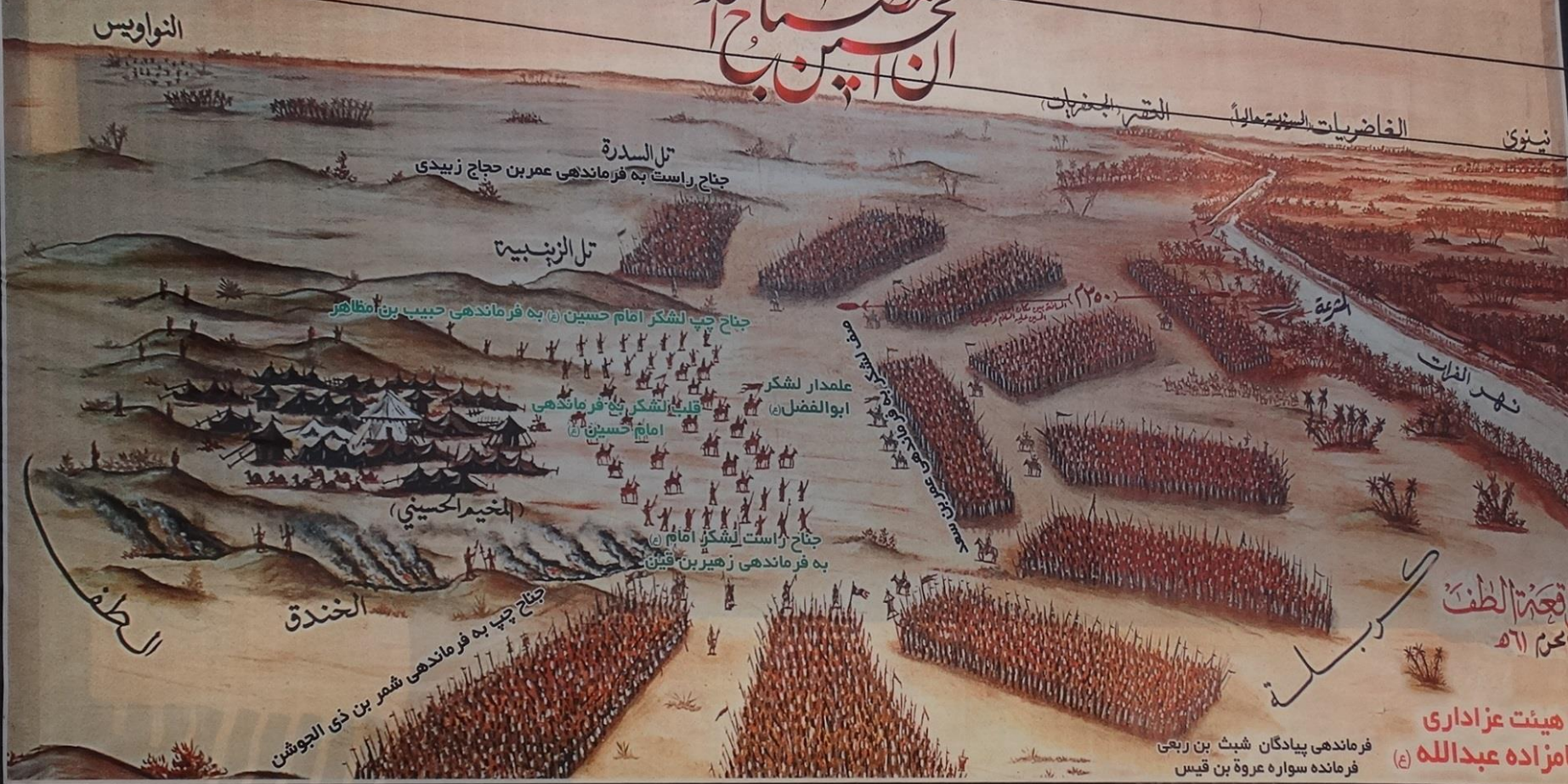
- Husajn ibn ʿAlí
- Povstání šíitů v Kúfě, Husajn vyráží do Iráku
- Karbalá'
10. muharram 61 H. /
10. října 680 n.l.
zavraždění Husajna a jeho
72 druhů
- Husajnova mučednická
smrt je rozhodující pro
vytváření šíitského étosu
"pān mučedníků"
- *tašūrʿa* (9. muharram)
- *ʿāšūrā* (10. muharram)
- *taʿazīja* (dramatizace)

ان ابن سبأ

النواويس

القصر الجعفري

الغاضيات السنية على

نينوى

تل السدرة
جناح راست به فرماندهی عمر بن حجاج زبیدی

تل الزینبیه

جناح چپ لشکر امام حسین (ع) به فرماندهی حبیب بن اظاهر

علمدار لشکر
ابوالفضل (ع)
قلب لشکر به فرماندهی
امام حسین (ع)

المخیم الحسینی

جناح راست لشکر امام (ع)
به فرماندهی زهیر بن قین

الخندق
جناح چپ به فرماندهی شمر بن ذی الجوشن

السهرة

نهر الفرات

واقعة الطف
الحرم الام

كربلاء

هیئت عزاداری

امامزاده عبدالله (ع)

فرماندهی پیادگان شیبث بن ربیع
فرمانده سواره عروة بن قیس

فریاد یا

آب فرات

عباس

عمواذ

خدا کراهی

سینه

■ Husajnova hrobka – Karbalā' (Irāk), exterie

imamhussain.org

- Husajnova hrobka – Karbalā' (Irāk), interiér

- Ši'itský islám, imám Husajn a vizuální reprezentace:
pardeh – narativní malba

- *Pardeh-dāri* – recitátor při své práci

خیمہ کا حضرت امام حسین علیہ السلام

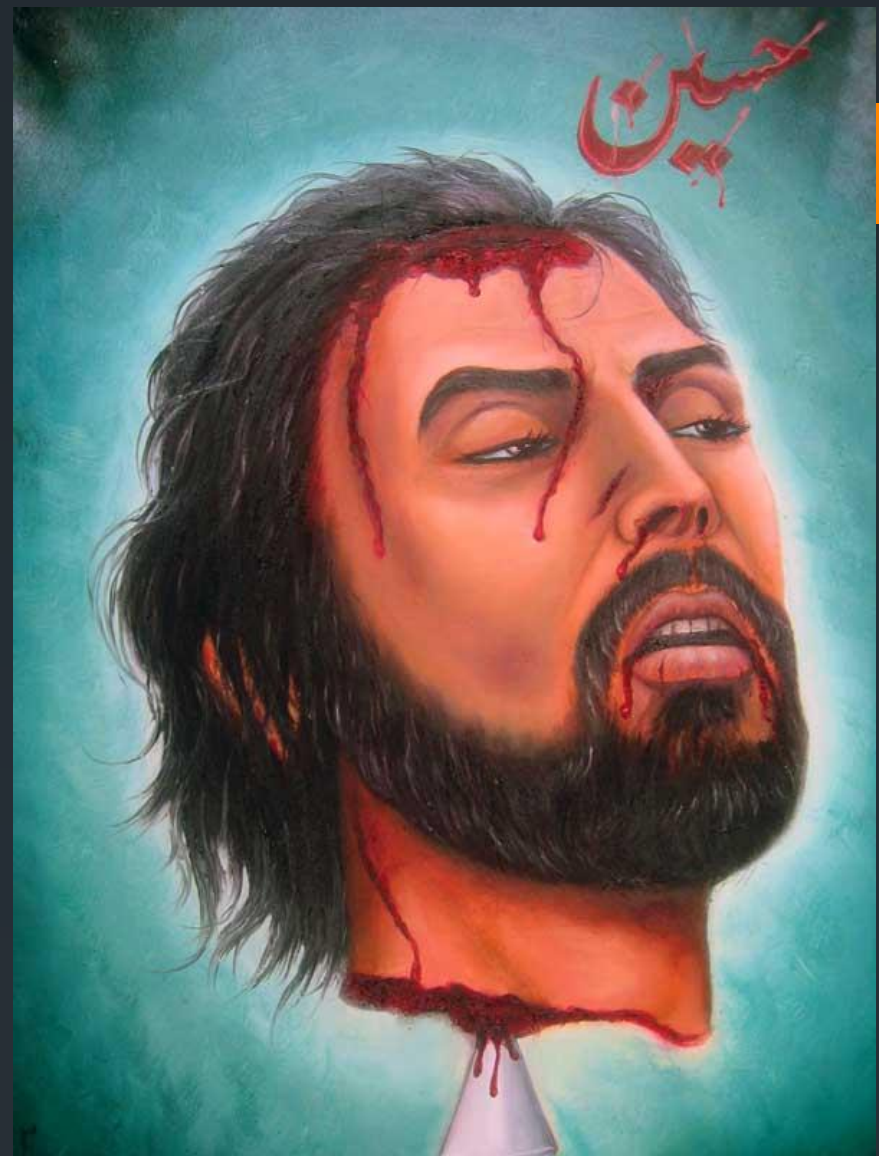
مثال مبارک قرظہ سیر بنی شام حضرت ابی الفضل العباس علیہ السلام
فضل اللہ اچاھدین علی القاعدین اجر عظیماً

قرظہ سیر بنی شام

رسام سید

imám Husajn b. ʿAlí a jeho
mučeníka smrt' pri Karbalá'

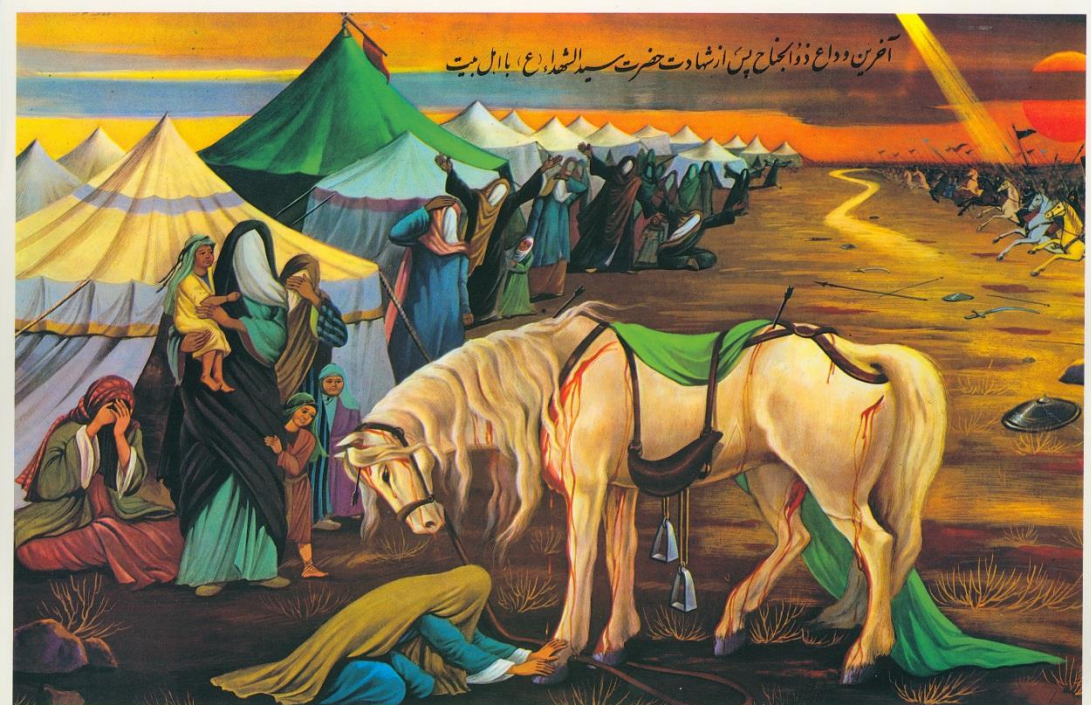

Terakotové hlavy imáma Husejna, Etnografické muzeum, Teherán

Místo hlavy imáma Husejna, Keľká umájjovská mešita, Damašek

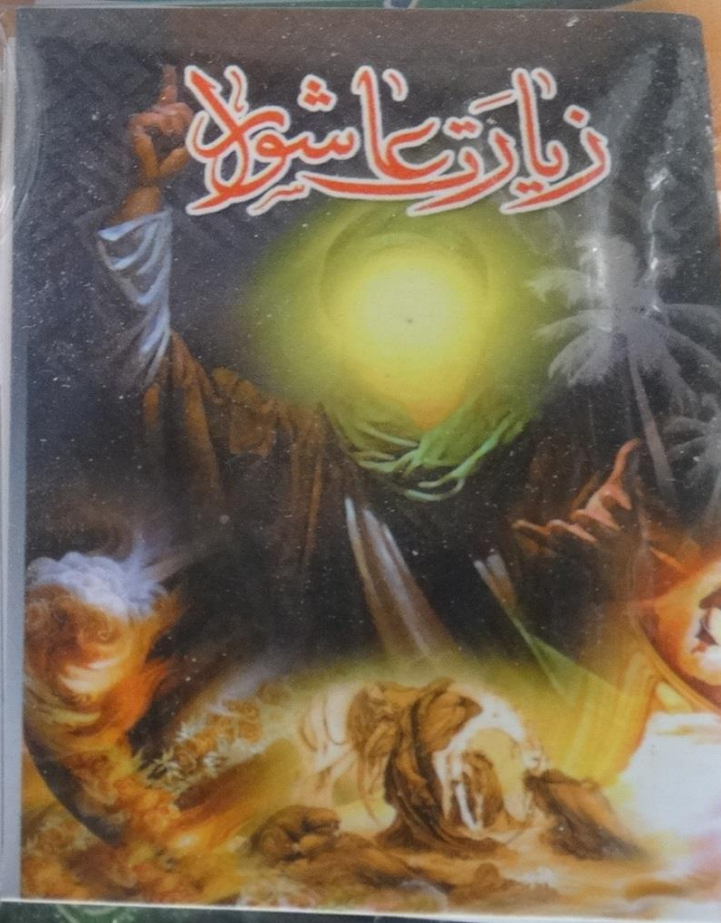

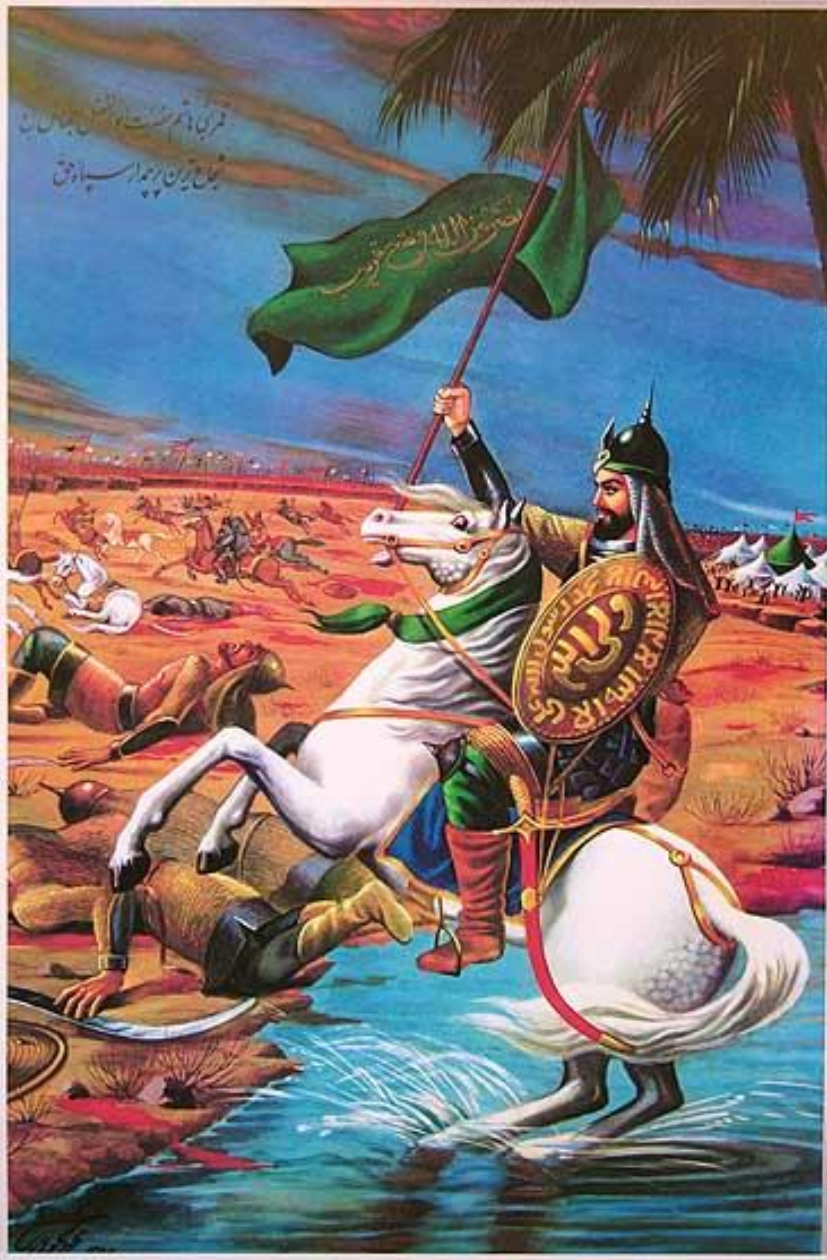
Dhú l-džinna
kůň imáma Husajna

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

غروب انتظار

Abū al-Faḍḥl al-ʿAbbās b. ʿAlī

WWW.TEBYAN.NET

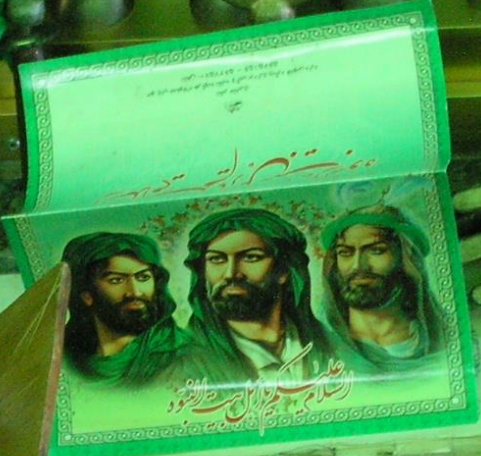
ASHOORA

ShiaWallpapers.pk

Portrét a ruka al-^cAbbáse, počítačová grafika - Pákistán, 2010

„já Abá 'l-Fadh'l“

ruka al-^cAbbáse

(nebo v jiných muslimských
kontextech ruka Fátimy),
symbol ší'itského islámu

Irán, 19. stol.

حضرت علی اصغر (ع) در دامن حضرت سید الشهدا (ع)

بِالْقَوْلِ الْعَلِيِّ سَيِّدِ الشُّكْرَاءِ
سَيِّدِ الْأَعْيُنِ قَاتِلِ دِيَارِ الْحَمُورِ وَسَيِّدِ نَاهِ الشُّكُورِ

حُسين بنِ ابي طالب

عَلِي بنِ ابي طالب

السَّيِّدُ الْعَلِيُّ يَا سَيِّدَكَ يَا عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنِ

Ali al-Asghar b. al-Husajn

Muharramské rituály a násilí I. Irán

Muharramské oblečení, artefakty a výzdoba

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُ اللَّهِ وَآلِيهِ

مُحَمَّدٌ

اللَّهُ

فَاطِمَةُ

عَلِيٌّ

حُسَيْنٌ

حَسَنٌ

السَّلَامُ عَلَيْكَ

يَا حُسَيْنَ مَظْلُومَ

يَا حَمْرَ بَيْتِهَا يَا أَفْضَلَ الْعِبَادِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُ اللَّهِ وَآلِيهِ

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
يَا حَسْبُكَ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالنَّبِيِّ
وَأَهْلِ بَيْتِهِ فِي ذَلِكَ مِنْ مَجْدِهِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ
مَرْيَمَ قَدِ افْتَقَدْتِ بَعْدَ الْبَيْتِ وَالنَّهْجِ وَالْجَعْلَ لِلدَّيْنِ
أَخْرَجَ الْعَهْدَ مِنْ رِزْقِكَ كَمَا أَسْلَمَ مِنْ عَمَلِ الْحَسَنِ
وَعَلَى عَمَلِ الْحُسَيْنِ وَالْأَمْرَ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ
وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاظِمَةَ التَّهَرُّمِ لِرَبِّكَ يَا أَفْضَلَ الْعِبَادِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس

اهل البيت ويطهركم تطهيرا صدق الله لعلي بن ابي طالب

اللَّهُ
جل جلاله

محمد
(صلى الله عليه وآله)

علي بن ابي طالب

فاطمه

يا قاطع القهر

الحسين

الباقر

الصادق

الطاهر

النجباء

الرضا

السلام عليكم يا ابناء الله الحسين

السلام عليكم يا امير المؤمنين

يا ابا القاسم

سَيِّدِ الْاُمَمِ
حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

سَيِّدِ الْاُمَمِ
حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

سَيِّدِ الْاُمَمِ
حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

سَيِّدِ الْاُمَمِ
حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

سَيِّدِ الْاُمَمِ
حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

نا ايوال العما
لفضل العما

ظفر عاشورا اور كريبيا

والله ان قطعمو يمي اني حامى ابد اعني

وَلَا تُحْسِنُ الْعِبَادَةَ إِلَّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَا يَزُولُ

عاشورا

کوی امامزاده جعفر بزرگ

یا ایها الذین آمنوا
مکتب عاشورا ایان
مکتب النبی است
ولین عاشورا ایان
لایس بر حق است
هبت عاشورا

یا ایها الذین آمنوا
مکتب عاشورا ایان
مکتب النبی است
ولین عاشورا ایان
لایس بر حق است
هبت عاشورا

داروست لاری
کسبولیا
۱۳۳۷۲۵۳

جاسر

SAIPA
۲۵۰۵۶۸۵۴

GLXi

۸۷ب۴

لِقَضَا الْعَمَلِ
يَا أَيُّهَا الْعَبَّادُ

وَلَنْ نَقْطِعَ مِنْ بَيْنِنَا حَائِضًا أَبَدًا

لِقَضَا الْعَمَلِ
يَا أَيُّهَا الْعَبَّادُ

سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

۶۲۷
۱۶۵۲۶

بیاضای اشرف و لاد آدم است

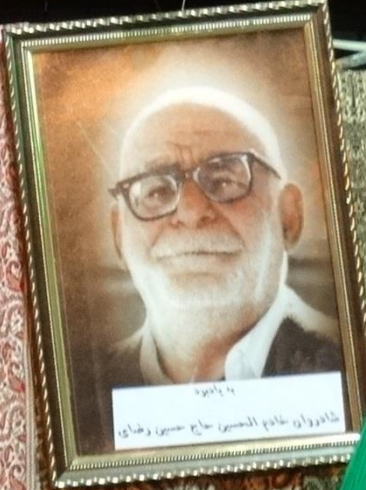
ما ابوالحسن
حسن ملک

ابو الفضل

پروفیسر
شاہد وارث شاہد المصیر، جامع حسین، رشاہ

چهره های ماندگار و خدمتگزار به اباعبدالله شهرستان شوشتر روحشان شاد و یادشان گرامی باد

حضرت عزاداران حسینی امامزاده عبدالله

آیت الله سید عبد السلام حاج شیخ بهاء الدین آل طبیب شریعت

حاج سید الهادی

حاج سید الهادی

کر بلا

حضرت عزاداران حسینی (ع) امام زاده عبد الله (ع) شوشتر

چهره های ماندگار و خدمتگزار به اباعبدالله شهرستان شوشتر روحشان شاد و یادشان گرامی باد

سید حاج حمید خاکی

سید حاج حمید خاکی

حضرت عزاداران حسینی (ع) امام زاده عبد الله (ع) شوشتر

مقام معظم رهبر

مردی بر آمریکا

مذاکره با آمریکا ممنوع است

DOWN WITH U.S.A

هیئت محبان حضرت زهرا سلامتی
روزمندهگان اسلام

رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای:

امیرالمؤمنین ف... اف... توانید مثل... افتار کنید؛ اما... برانید به من کمک کنی...
چه چیزی؟ «بُورَج»، با ورج...
... اینها...
... است

رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای:

زن در خانه مایه‌ی آز... است؛ مایه‌ی آرامش... و مایه‌ی آرامش...
... روحی نباشد، ...
... خانه...
... است

مرک بر اسرائیل
DOWN WITH ISRAEL

از سبب این که اسرائیل
مردم را کشتار می کند
و در سرزمین خود
آرامش را برقرار نگه می دارد
و در سرزمین خود
آرامش را برقرار نگه می دارد

ایستگاه صلواتی رزندگان اسلام

بازارچه پسته گز و بادام
بازارچه پسته گز و بادام

سامانه پیامک هایت: ۱۰۰۰۱۳۵
www.razmande.com

ویژه خوابه ایران

و کلی اصحاب کین

حسین

(۴) علامہ امینے

Jorge Zaki

شہید مدرس دکتوریجانے

جرجی زیدان

انتوان بارا Tomas Carlyle

استلا شہریار Marbin

Kurt Frishler

Gabriel Ankrey سعدی

جبران خلیل جبران

دکتورعلے شریعتے

Edmon Razagh

الحسین

حافظ شیرازی

Edward Broun

ریموند قسیس

سید جعفر شہیدی

Thomas Masaryk

أبو العلاء معری

مولانا جلال الدین محمد بلخے

El Em. Bold

ابن أبي الحديد

Will Durant

عبدالرحمن جلمے

Charles Dickens

الشیخ عبد الباسط

Arman Reno

Eroing Washington

Нусейнија у подобије поуличнићо стану, Сусá, Ирán, 2015

Husejnija hadždži Jusuf, Jazd, Irán, 2015

Husejnija mešity al-Hakim, Isfahân, , Irân, 2015

Иuharramské obětování a rozdáování jídla a pití

Muharramské pochody

زیستنی
همیشه

شب

شب

SPCURL

Muharramský večer v husejniji hadždži Júsufa, Jazd, Irán, 2015

امام ششمین

154

Lod'ka ahl al-bajt, Ahwáz, Irán, 2015

Nahl – dřevěná konstrukce symbolizující Husejnovův hrob

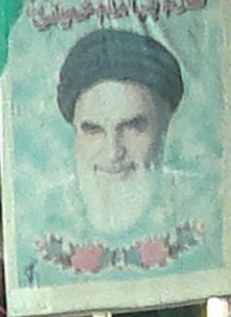

Ta'zija - dramatizace Husajnové smrti, Baraghân, Irán, 2012

سستی ام گشته عم
فیت پنا و مصلحت

در...

سلام بر سقای صحرای عطا
یا ابوالفضل

السلام علیک یا ابا عبد الله یا حسین ابن علی ایها الشہید یا ابن رسول الله

AFP

Muharramsaké rituály a násilí II. Irák

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

‘Āšūrā’ - pochod, al-Kādhimījja, Bagdad, Irák, 2012

‘Āšūrā’ - pochod, Madīnat as-Sadr, Bagdad, Irák, 2014

السلام على من احيا النعمة

ولبيّن الأَكْفَار

*Ta'zija – Madinat as-Sadr,
Bagdad, Irak, 2015*

Mučednictví, násilí, politická ideologie a vizuální reprezentace I. Irán

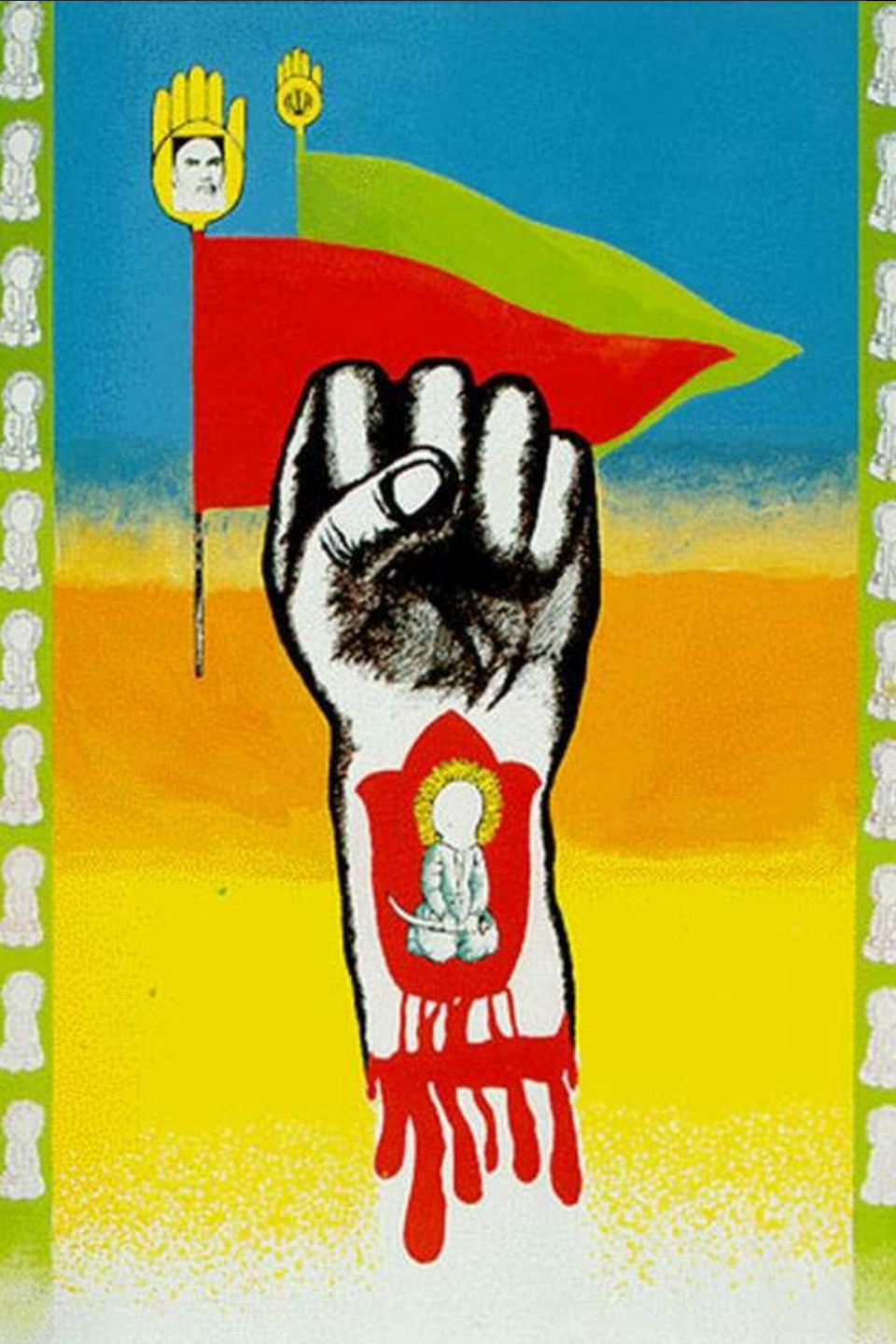
www.IranStamp.com ©

www.IranStamp.com

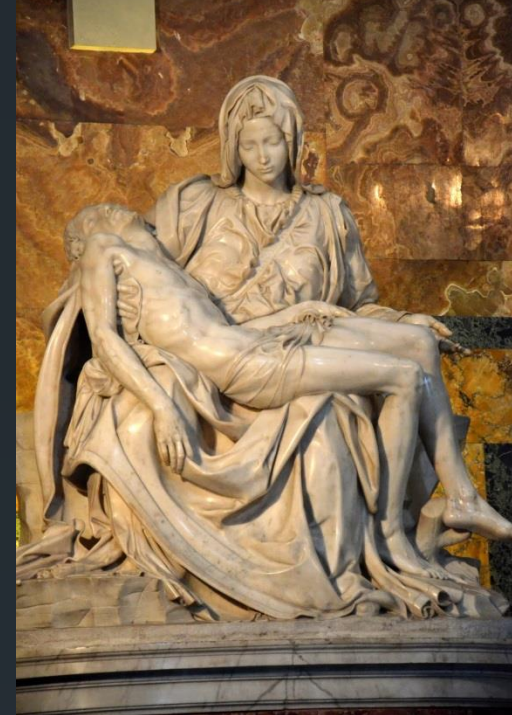

ON THE OCCASION OF THE WEEK OF WAR
بمناسبة هفتة جنگ
في ذكرى أسبوع الحرب

Center for Islamic Thought and Art, Hala-Hanagayeh Cheshmeh, Tehran, Iran. P.O. Box 51-1478 Teh. 88887 © 1997
مرکز تفکر و هنر اسلامی، حلاله-هانگایه چشمه، تهران، ایران. صندوق پستی 51-1478 تهر. 88887 © 1997

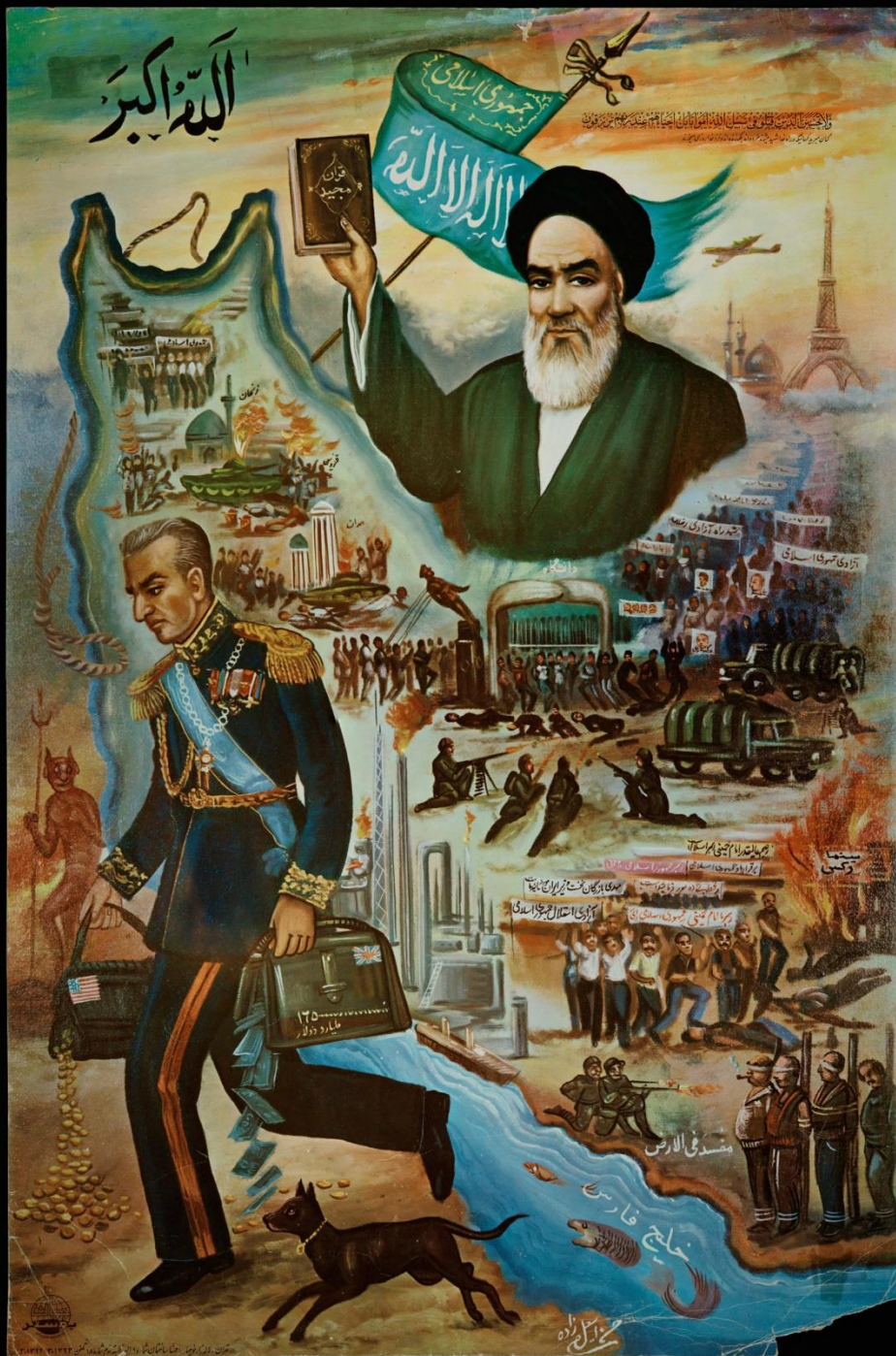
Center for Islamic Thought and Art, Hafez-Bonazadeh Chaharmahal, Tehran, Iran P.O. Box 21-1478 Tel: 820857 ● ۰۲۱۰۳۶۶ ت ۰۲۱۰۳۶۶
 مركز الأبحاث الفكرية والفنون الإسلامية إيران - طهران - طهران شارع مطبخ وسيد م - ب - ۲۱۰۳۶۶ ت ۰۲۱۰۳۶۶ ● ۰۲۱۰۳۶۶
 ON THE OCCASION OF
 THE WEEK OF WAR
 في ذكرى أسبوع الحرب

Pietà

marble, 1498-1499
 autor: Michelangelo
 Buonarroti

„Irānskā pietā “
 plakát, cca. 1980
 autor: Kāzem Chalīpa

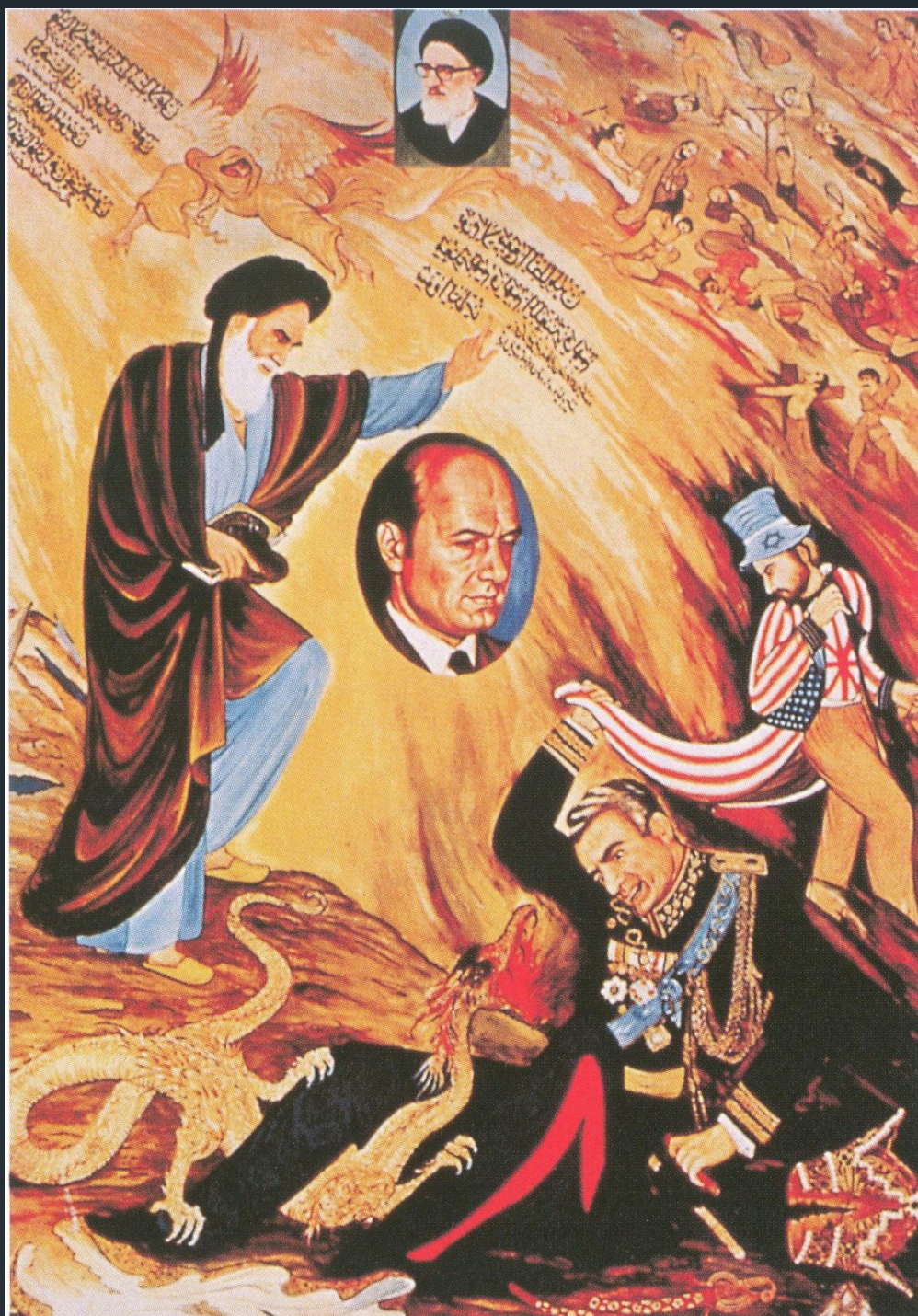
Narativní malba o islámské revoluci

ájatolláh Rúcholláh
Chomejní v ruce
s Koránem a šáh Rezá
Pahlávi jako opouští Irán
v duchu verše Koránu
(43:36), převádění d'áblem
a černým psem.

plakát

1980

autor: Hasan Esmā'ilzādeh

Narativní malba o islámské revoluci

ájatolláh Chomejní
přichází jako Mojžíš s
verši Koránu a ohněm,
šáh je zobrazený jako se
snaží ukrýt pod ochranu
západu.

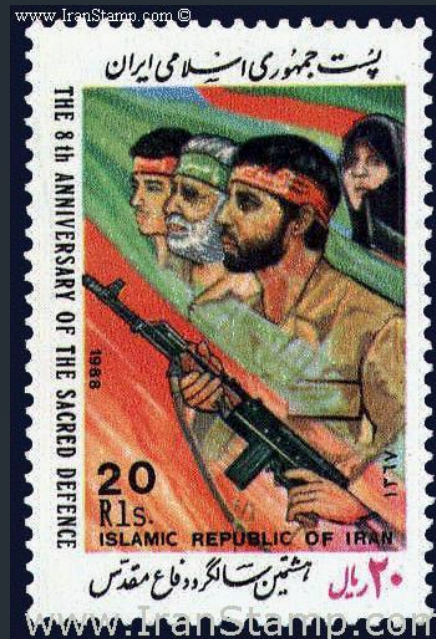
Portréty: ájatolláh
Mahmúd Táleghání
a ^cAlí Šarí^catí

plagát

1979

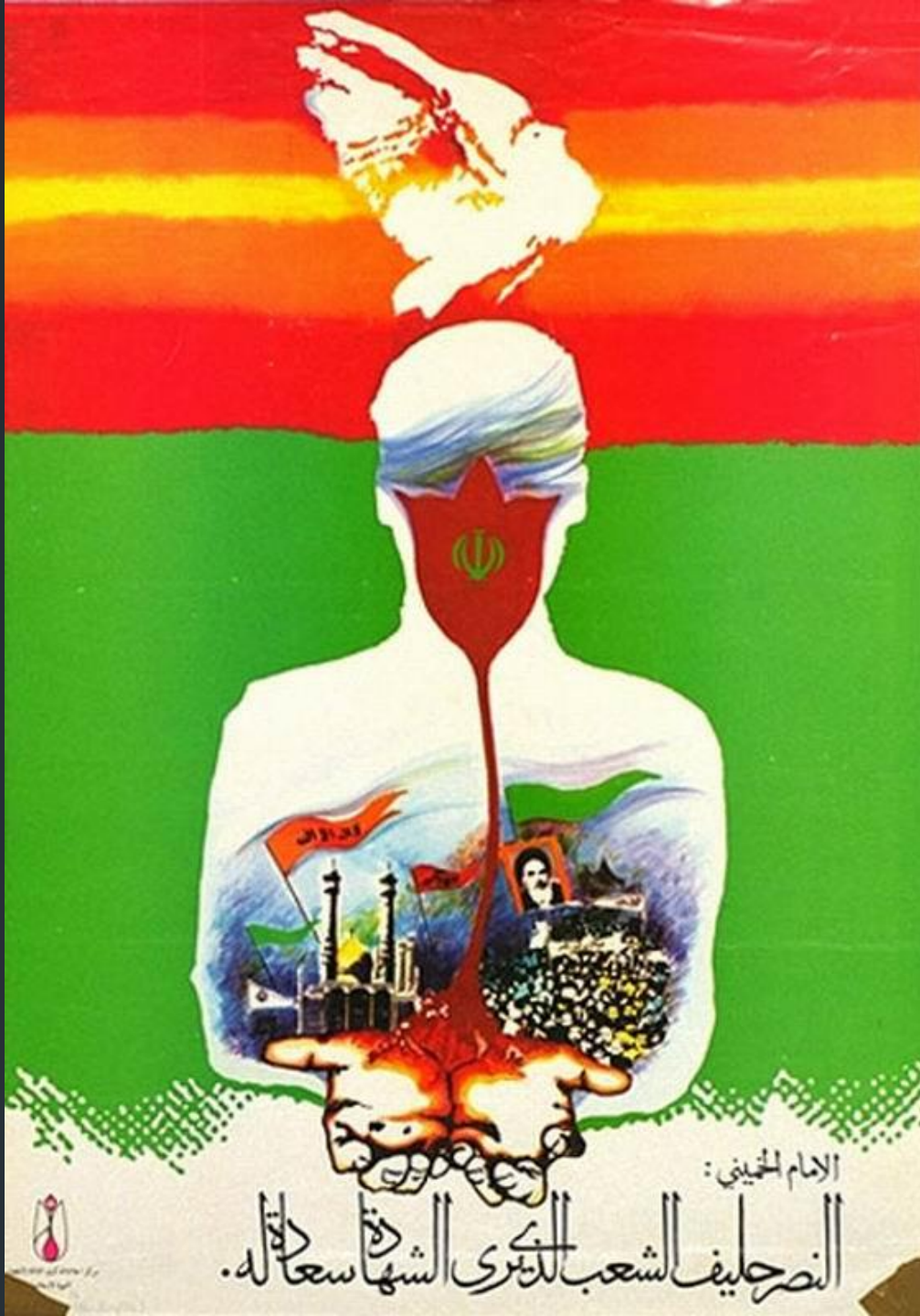
„Válka, válka
až do vítězství“

obraz inspirovaný
levicovou (severo-korejskou)
ompozicí, plakát cca. 1980 a
známka 1988, autor:
Abolfadhl 'Alí

„Jā rahbar“
důležitost pozice
žen v islámské
revoluci
fotografie 1979;
plakát cca. 1980;
známka 1985

Holub, tulipán,
mučedník

plakát s archetypem
mučedníka z jeho krvi
vyrůstá tulipán jako
symbol mučednické
smrti, s obrazy
revoluce a hrobky
imáma Husajna

plakát
cca. 1980

Portréty
Chomejní ho
s „lokálními
mučedníky“

individualizace
portrétů
mučedníků,
lokál-patriotismus
v multietnickém
Iránu

nástěnná
malba
Kāšán

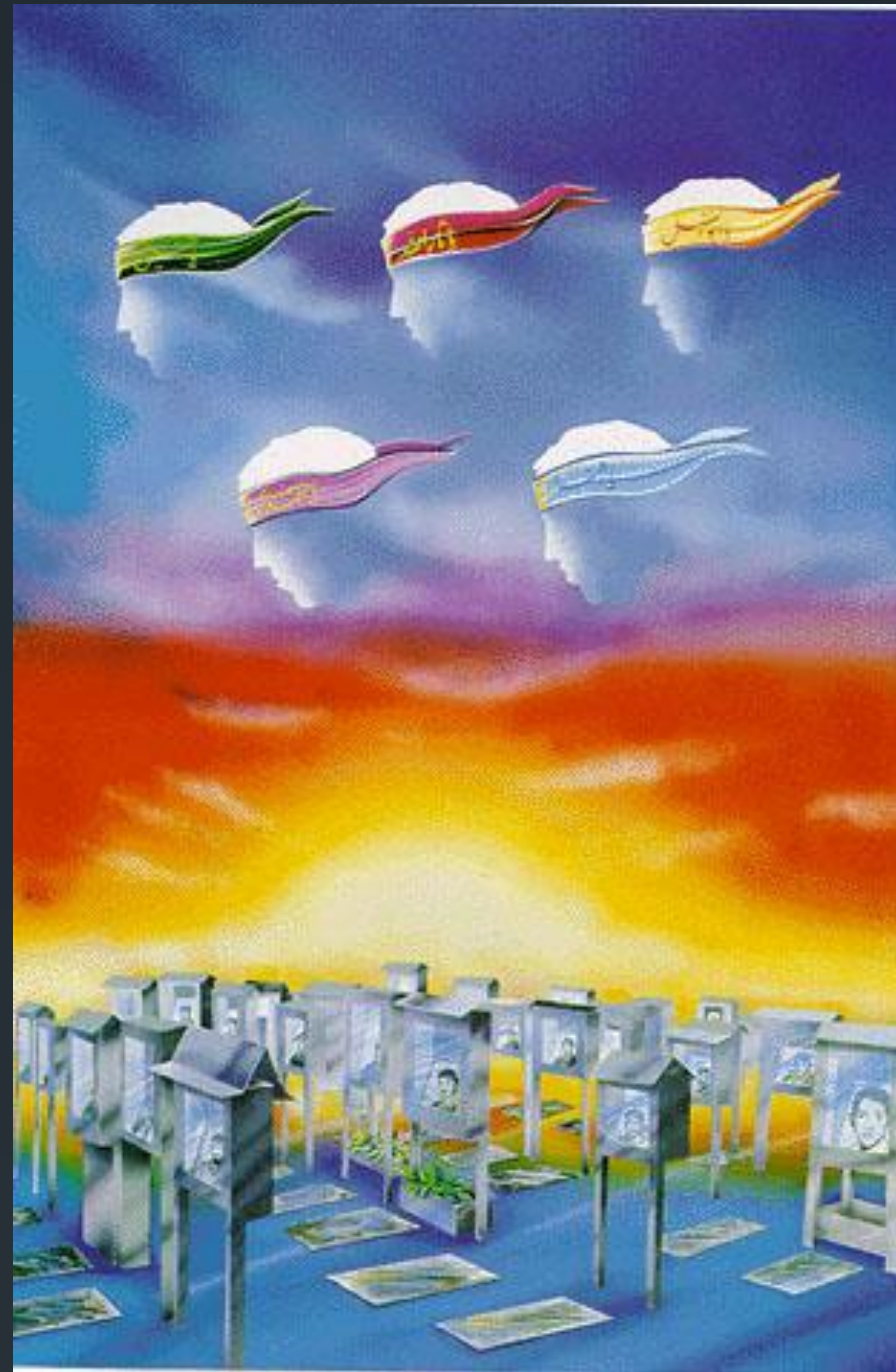
2007

Nástěnné malby iránských mučedníků kteří zahynuli v syrské občanské válce, Šuštár, Irán, 2015

Hřbitov mučedníků
Golestán-e šohadá — Isfahán 2007
plakát cca. 1980

Muzeum mučedníků
s artefakty a
„uměleckými objekty“,
situovaný poblíž někdejšího
velvyslanectví USA
Teherán, 2007

„Nepřítel“

Šáh so sásánovskou korunou na hlavě, kterou právě rozbíjí „ruka islámu“ a spalovaného ohněm. V brýlích vidí jenom svoje zájmy: peníze a sexualitu

plakát 1979

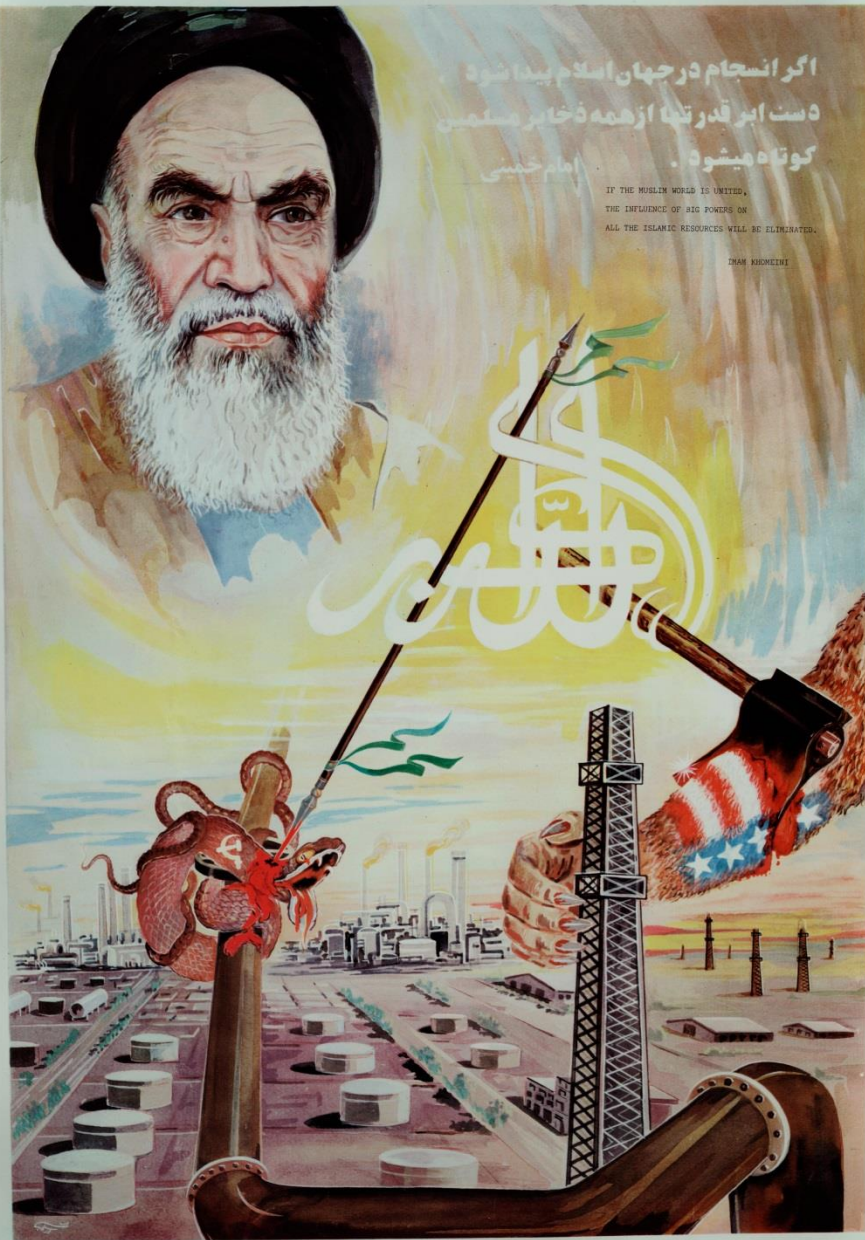
autor:

Dawūd zāde

اگر انسجام در جهان اسلام پیدا شود
دست این قدر تنها از همه ذخایر مسلمین
کوتاه میشود .
امام خمینی

IF THE MUSLIM WORLD IS UNITED,
THE INFLUENCE OF BIG POWERS ON
ALL THE ISLAMIC RESOURCES WILL BE ELIMINATED.

IMAM KHOMEINI

Chomejní a
démonizované podoby
amerického a
sovětského
imperializmu toužící
po iránské ropě
inspirace sovětskou
a nacistickou tvorbou
plakát,
cca. 1980

قدس
لرآن طرف سید خلدار
غمکین و زخمیلار
سکلمش
چون دستمال حریری
تا جیبه منور سلمان بیلس
تا بازار عشق
تا دستهای قدرتمند
سنگان می دهد...

Démoni-zovaná
podobá Izraele
inspirace válečnou
spojeneckou a
nacistickou
propagandou
plagát, Irán
cca. 1980

Démonizovaná podoba Saddáma Husajna – plakáty, Irán, 1983-1985, autoři: anonym a Madžid Qaderi

Mučednictví, násilí, politická ideologie a vizuální reprezentace II. Irák

velký ájatulláh sajjid Muḥammad Muḥammad Sádiq as-Sadr
hudžžat al-islám sajjid Muqtadâ as-Sadr

Mahdího vojsko (Džajš al-mahdí) přejmenováni od r. 2008 na Brigády slibného dne (Liwá' al-jawm al-maw'úd), pak od r. 2014 na Falangy míru (Sirájá as-salám)

النصر آتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

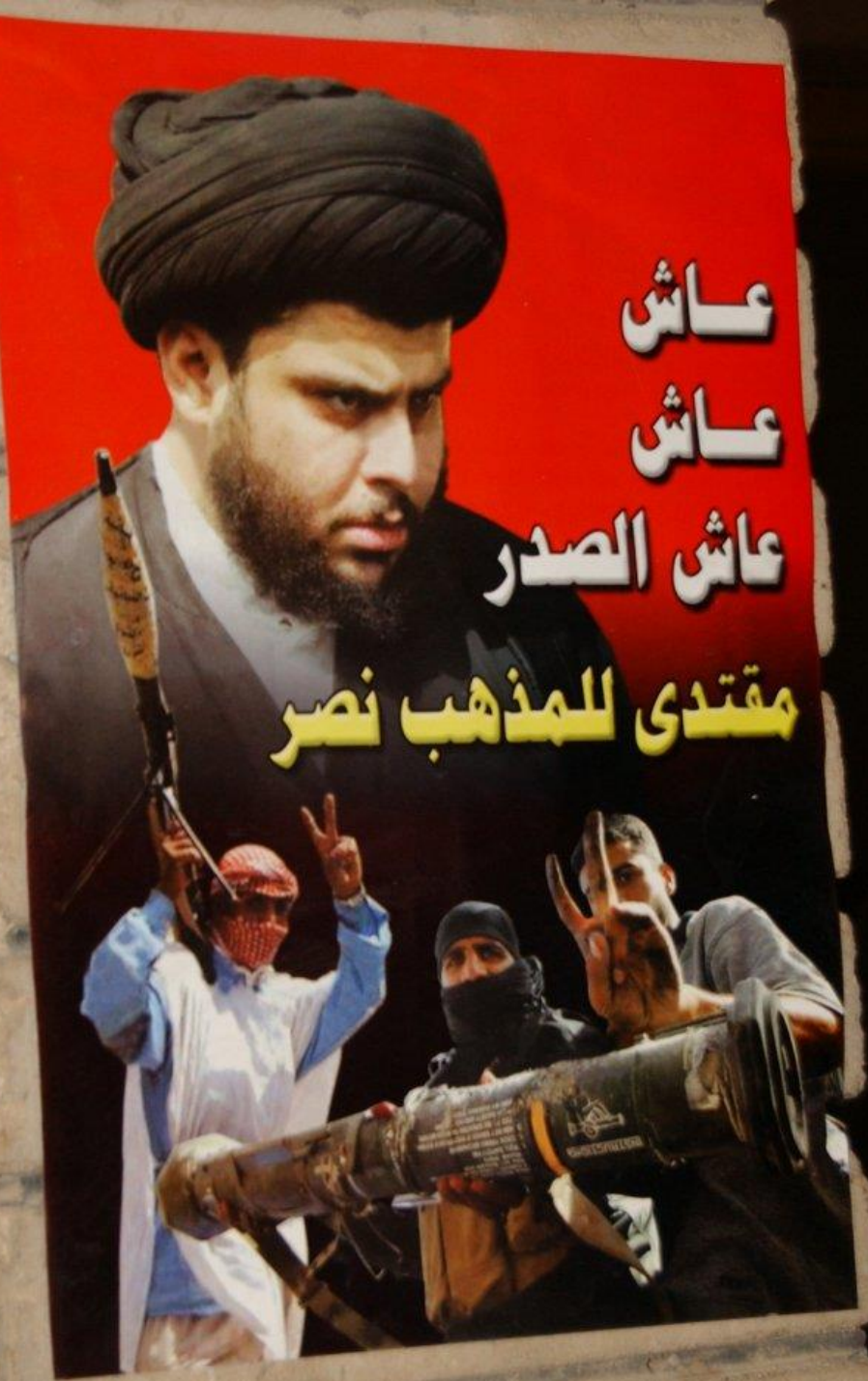

فوج المهمات الخاصة

السلام على شهداء الوطن والمقدسات السلام على شهداء سرايا السلام

ما زال بين رجاله صدر المصدي موجود
بل مقتدي رمز الفداء ولوائه الموعود

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

سورة آل عمران ١٧٠

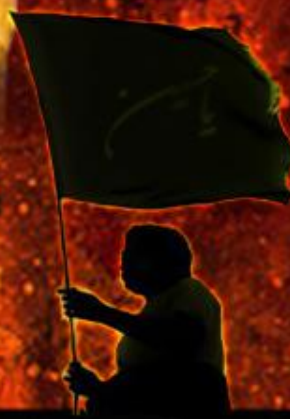
الشهيد السعيد المجاهد بشير الجماسي شهيد الدفاع عن المقدسات

يا عِزَّ اللَّهِ الرَّضِيعِ

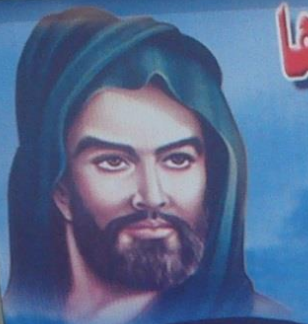
المرادود الحسيني
سيد رسول الجابري

أَنْصَارُ الْحُسَيْنِ

طريق لواء اليوم الموعود هو طريق الحسين

كلکم فی الجنہ ولكن تسابقوا علی درجاتها

ليس كل الرجال تدعى رجلاً

هكذا هكذا وإلا فإلا

الشهيد السيد حيدر مقتدى (ريمون)

بشارتي

من أصل
الله بحق فلا اله
من فلا اله إله الله
ولمن قال فلا اله ان
الله محمد رسول الله
صلى الله عليه وسلم
المهدي
قول وزييل
ابي
٢٠٠٥/٩/٤
شيرة الفاتحة
الرضا
الجهاد الكاظم
الباقر

الفاضل
السيد
حيدر مقتدى
ريمون
٢٠٠٥/٨/٧

Hřbitov mučedníků - ozdobené hrobky příslušníků a bojovníků iráckých šíitských hnutí, Nadžaf, Irak, 2011

Závěry

- Násilí je integrální součástí ší'itských muharramských rituálů
- Cílem násilí je identifikovat se s utrpením imáma Husajna („prožít to“)
- Násilí a rituál slouží rovněž politickým ideologiím
- Je určitý rozdíl mezi Iránem a Irákem

Literatura

- AGHAIE, Kamran Scot, *The Martyrs of Karbala: Shi'i Symbols and Rituals in Modern Iran*, Seattle, University of Washington Press, 2004.
- CHELKOWSKI, Peter (ed.), *Ta'zieh – Ritual and Drama in Iran*, New York, New York University Press, 1979.
- CHELKOWSKI, Peter J. (ed.), *Eternal Performance: Taziye and Other Shiite Rituals*, New York, Seagull Books, 2010.
- CHELKOWSKI, P. J. & DABASHI, Hamid, *Staging a Revolution: The Art of Persuasion in the Islamic Republic of Iran*, New York, New York University Press, 1999.
- ČECH, Libor, *Muharramské rituální performance a koncept mučednictví v Íránu*, Pardubice, Univerzita Pardubice, 2010.
- ČECH, Libor, *Írán a kultura mučednictví: od zbožnosti k protestu*, Praha, Academia, 2016.
- FLASKERUD, Ingvild, *Visualizing Belief and Piety in Iranian Shiism*, London – New York, Continuum, 2012.
- MALEKPOUR, Jamshid, *The Islamic Drama: Ta'ziyah*, London, Frank Cass, 2004.